

Földi János pályázata 1945 – a mi történetünk

Nagyapám Földi István 1930-ban született, az 1945-ös évben történetekre így emlékszik vissza:

Eseménytelen első 14 évemből az első tíz évet békeidőben, a következő négy évet pedig már a háborúra készülő Budapesten éltem le.

1944 december 15.

Felgyorsultak az események körülöttem. A szovjet csapatok már körülzárták Budapestet, szüleim, Földi János és Földi Jánosné, és én pedig a rákospalotai családi házunkból apai nagybátyám biztonságosabbnak tűnő Vörösmarty utcai lakásába költöztünk a szovjet belvések miatt, melyek egyre sűrűbben robbantak a házunk körül. Rögtön a pincébe, mert a ház minden lakója odamenekült a bombázások elől. Itt húztuk meg magunkat, közben igen sok életveszélyes helyzetnek voltunk részesei. Mi, gyerekek napközben fel-alá kószáltunk a házban és sokszor kiszaladtunk a ház elé. Egy reggel észrevettük, hogy közvetlenül a bejárati kapu alatt egy légiakna csapódott be, egyszer csak ott feküdt egy nagy bomba a bérház kapujában, de óriási szerencsénkre nem robbant fel.

1944 december 20.

A szüleim engedélye nélkül a Wesselényi utcán, a Városligeten és az Erzsébet királyné útján keresztül kíváncsiságból hazaszaladtam a rákospalotai házunkhoz, megnéztem, hogy áll-e még. Szerencsére még állt! Útközben az Erzsébet királyné útján német csapatok vonultak Pestújhely felől és haladtak a belső kerületek felé. Szerencsére nem történt bajom, nem bántottak, de hajmeresztően meggondolatlan vállalkozás volt ez a részemről. Amikor visszaértem és elmondtam mit tettem, a szüleim persze borzalmasan összeszidtak.

1944 Karácsonya

Az egyik reggelen egy döglött lovat vettünk észre a Vörösmarty utca és az Almássy tér sarkán, frissen hullott el, az előző napon még nem volt ott. Apámmal kiszaladtunk egy lavórral és a ló combjából egy nagy darabot kihasítottunk, de már nem voltunk egyedül, többen is vágták a lódögöt. Másnap reggelre már csak a szétvagdalt tetem volt a helyszínen. Soha nem felejttem el a karácsonyi ebédünket, édesanyám lóhús levest, és lencsefőzeléket főzött lópörkölttel. Ebéd után történt, hogy a konyhában az ablaknál ülve láttam, hogy egy kétfedelű szovjet repülőgép húz el felettünk igen alacsonyan, és bombák hullnak belőle. Óriási szerencsénkre minket nem ért egyik sem, de a mellettünk lévő, Vörösmarty utca 5. számú házat lerombolták, ugyancsak találat ért még hat házat a szomszéd utcában, sok volt a sebesült és a halott. Ezt követően a házunk egymás után kapta a légiakna találatokat, összesen 18-at. Ezek a harmadik emeleti lakásokat érték, érdekes hogy a belső udvarra nem esett egy sem, így a pincében, ahol sokadmagunkkal meghúzódtunk, nem esett kár.

1945 január 4.

Ismét ki akartam menni Rákospalotára, de nem jutottam messzire, csak a Liget közepéig, mert ahogy befordultam a Hermina útra, ott már szovjetek voltak, és lőttek felém. Rettentően megijedtem, és a közelemben egy bombatölcsérbe ugrottam. Ráeszméltem mekkora butaságot csinálok, mert a frontvonalba kerültem, már a senki földjén voltam, előttem a szovjetek, mögöttem a németek. Körülbelül 30 percig bújtam itt, majd a bokrok, fák védelmében osontam visszafelé, befutottam a Wesselényi utcába, majd óriási szerencsémre épségben visszaértem. Persze újfent kikaptam a szüleimtől.

A Városliget elfoglalása után a szovjet támadók felállítottak egy erős hangszórót, mely ezt harsogta: „Adjátok meg magatokat, álljatok ellent a németeknek, nem bántunk benneteket magyarok.”

1945 január 15.

Amikor mi gyerekek félve kimerészkedtünk a kapualjból és kinéztünk az utcára, minden kereszteződésében német Tigris tank állt, az ágyúik csöve a Városliget felé nézett. Estére nagy zörgéssel elmentek.

1945 január 16.

Délután bezörgetett a pinceajtón az első orosz katona. Géppisztolyát maga elé tartva német katonákat keresett, majd pár perc után el is ment, senkit sem bántott.

1945 január 20.

Több szovjet katona jött, és összeszedte a felnőtt férfiakat, köztük apámat is, „málenkij robotra” vitték, sírva váltunk el tőle. Az így összeszedett férfiakat a Mexikói út és az Erzsébet királyné útja sarkán lévő KISOK foci pályára vitték, ma itt van a Kisföldalatti végállomása, ez volt az első gyűjtőhely számukra. Innen a már több ezer főre nőtt embertömeget két nap múlva indították útnak a Kerepesi úton Gödöllő felé. Hadifogolyként kezelték őket. Ahogy apám később elmondta, az út közepén meneteltek, amikor egy szovjet páncélos egység jött szembe velük, ezért Rákosszentmihálynál felterelték a menetet a járdára. A házfal mellett haladva egy szénledobó aknára lett figyelmes, amelybe fejével előre belevetette magát. Úgy menekült meg, hogy ott a pincében megvárta az éjszakát, majd a földeken keresztül a Pestújhelyen lakó keresztanyámékhöz menekült.

1945 február 15.

Édesanyám és én hiába vártuk apámat, a holminkat összekötve hazaköltöztünk Rákospalotára. A házunkban nagy megdöbbenésünkre szovjet katonák laktak, és már a hálósoba bútorunkat kezdték felhasogatni tűzfának, holott a pincénk tele volt tüzelővel. Ám jóindulatúak voltak, mert miután megjelentünk, rögtön átmentek a szomszéd üres házba, rengeteg mocskot hagyva maguk után, csak a lovaikat kötötték be a kerítésünkhöz.

1945 február vége

Nagy öröm volt, amikor apám hazaérkezett viszontagságos útjáról. Öccse, Károly, akit szintén málenkij robotra szedtek össze Budapesten, a kistarcsai fogolytáborban halt meg vérhasban. Ezeket a szerencsétlen embereket azután a Szovjetunióba vitték a Gulágra, több éves kényszermunkára. A házunkat ismét lakályossá tettük, majd élelmiszer beszerző körutakra indultunk apámmal. Esztergályos volt a Beszkárt-nál, a közlekedési vállalatnál, még nem indult el a villamos forgalom, úgyhogy nem kellett bejárnia dolgozni. Tehervonatokban elkezdődött némi élelmiszer szállítás az éhező lakosság számára, és nagy öröm volt, amikor az élelmiszerkutató körutjaim során, a Széna téren hosszú sorban állás után egy kosár krumplit tudtam szerezni.

Hamarosan munkába álltam kőműves tanoncként a Sarló és Sárközi cégnél.